

Forfatter: Gyllembourg-Ehrensverd, T. C.

Titel: Til den flyvende Post, fra 219

Citation: Gyllembourg-Ehrensverd, T. C.: "Til den flyvende Post, fra 219", i Gyllembourg-Ehrensverd, T. C.: *samlede skrifter af Forf*, 1866-67, s. 257. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-gyllem12tom-shoot-workid56972/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: samlede skrifter af Forf

2.

Til den flyvende Post.

Hr. Høvedepost!

Deres Forgængere, saavel den engelske som den danske Tilskuer, havde hver i sin Tid en Fortjeneste, som jeg anseer for meget stor: de vare nemlig en Tilflugt for den i sine husslige Forhold eller i sit Hjertes Anliggender Bedrøvede, Betrængte og Forurettede; et Slags moralsk Skriftestol — om jeg saa maa udtrykke mig, et Sted hvor et Menneske kunde frit bekjende sine egne og sine Nærmestes Synder, uden at blive spurgt om Navn og Stand, uden at blive udsat for Brovl og Sladder; et Sted, hvorfra han kunde haabe at hente et forstandigt upartisk Raad; uden at tale om at han kunde nære det heimmelige Haab, at de Personer, over hvilke han beklagede sig, maaskee ved saaledes i disse Blade at finde Omstændigheder fremsatte, som de kunde eller maatte anvende paa deres egne Forhold og Opsørjel, vilde see sig i Speil, og formaae at sætte sig i den Klagenes Sted; og saaledes have maaskee de forrige Generationer i disse gode Tilskuere mangengang fundet en Mægler mellem en enkelt Person og hans Nærmeste, en velvillig Ven der i en eensom Time er traadt hen til disse, og uden at bringe dem til at rødme for hans Dine, uden at afbryde ham, inden han havde talt tilende, har ndvirket hvad ingen Anden vilde været istand til.

Det synes som om Meddelelser af denne Natur ikke

mere ere i Tidernes Land; men da Mennesket til alle Tider trænger til Meddelelse af slige Ting, til Raad og Bistand, saa maa man billig forundre sig over at ikke flere gjøre det Skridt, som jeg her vil vove, nemlig med Deres Tilladelse, Hr. Høvedpost, at vælge Deres Blad til Organet for mine Klager over Familie-Forhold, der gjøre mig uhykkelig. Jeg forudsæer, at de Personer, som jeg her vil omtale, maaskee ville gjenhænde dem selv og mig i de Skildringer, som de her ville finde. Maaskee er Dette netop hvad jeg ønsker. Jeg veed ingen anden Maade at bringe dem til at forstaae mig, og i al Fald er min Stilling mig saa utaalelig, at det nu i Guds Navn maa bryde eller bære.

De maa da vide, kjære Hr. Høvedpost!, at jeg er en Mand i mine bedste Aar. Jeg har Embedsforretninger, som ikke optage mere af min Tid, end at jeg kan dyrke Videnskaberne, især en Gæen af fattue, som jeg i mange Aar har gjort til mit Studium, med stor Kjærlighed og Bedholdenhed. Jeg er derfor vant til Eensomhed, til stille Beskæftigelse, uagtet jeg tillige elsker det selskabelige Liv, og sætter en uendelig Priis paa en dannet Omgangskreds, men jeg ønsker, at det ene maa bestaae ved Siden af det Andet.

For to Aar siden giftede jeg mig med en ung Pige af en velhavende og agtværdig Familie. Vi elske hinanden, vi have vort rigelige Udkomme, og et vel indrettet Huus. Min Kone er smuk, god, from og huuslig, og uden at have nogen udmærket Forstand, har hun en sund Dømmekraft, og noget Behageligt, Beskedent og Tiltrækkende i sit Væsen, som gjør, at jeg aldrig heder mig i

hendes Selskab, naar vi ere ene. Jeg hører de fleste Læfere lee, og sige: „Hvad fattes den Mand? Lad ham gaae hen og lægge sig med sine Vællagelser!“ At høre Læfer! Du kan sagtens lee! — Væg Mærke til de fire Ord: naar vi ere ene! — Der er den skrækkelige Anstødssteen, hvorpaa min jordiske Ulykkelighed strander. Jeg har flere Gange været paa Comedie, naar De Uadskillelige er blevet opført; naar da Klister siger: „Jeg søger hendes Selskab i al den Tid, mine Forretninger i Toldkammeret tillade det; men altid finder jeg Nogen hos hende, snart Faderen, snart Moderen, snart Søsteren; ah! det er æfekt!“ saa leer hele Publicum af den ulykkelige Mand, og jeg er dog neppe den Gæste i Huset, som kan sætte mig i hans Sted. Og naar Søstrene svare ham: „De skalde gifte Dem, Hr. Klister, saa kan De lukke Deres Døre i, og blive befriet for al Paatrængenhed,“ saa maa jeg haande lee og græde over dette enfoldige Svar, thi Klisters Ord maa jeg gjøre til mine. Det er med saa Ord Familie-Kjærligheden, den saa meget anpriste Familie-Kjærlighed, som lægger mig i Jorden. Men da dette Capitel er nudtømmeligt for mig, saa vil jeg blot fortælle nogle Scener af mit daglige Liv, og saa lade Enhver bedømme, om jeg er at beklage eller ikke.

Min Kones Familie bestaaer, foruden Fader og Moder, af to Brødre og to Søstre. Disse sex Personer med min Kone, som er den spænde, elske hinanden med en saadan Kjærlighed, at de regne hver Dag, ja hver Time for spildt, hvori de ikke alle Syv see hinanden; og da jeg nu bliver regnet for den Ottende i denne Kreds, saa er det, naar jeg mangler, som naar der mangler sjerde

Mand til et Whistparti, eller den ottende til en Contrabands, Hertil kommer endnu den Mykke, at min nye Familie anseer mig for et interessant Menneske, der skal more dem og oplive deres Kreds, og Høndt Gud veed, jeg fortjener denne Betsømmelse med hver Dag mindre, saa ere de nu engang af den Mening, og om jeg blev stum og döv, saa troer jeg ikke, det gjorde nogen Forandring deri; og da jeg nu eengang hører dem til, som de kalde det, saa falder det dem heller aldrig ind, at deres Selskab kunde være mig til Besvær.

Allerede Dagen efter mit Bryllup gjorde jeg den første Erfaring af denne Natur. Det har altid forekommet mig som en barbarisk Skik, at to Nygifte skal ofre den første Dag af deres Ægteskab til Kjedsomhed og Uro, ved at modtage de saakaldte Gratulations-Bisitter, hvilket i mine Tanker er et sandt Offer til Nemesis. For at undgaae denne Qual, aftalte jeg med min Brud, at vi Morgenen efter vort Bryllup skulde, allene med hinanden, gjøre en Lysttour ud paa Landet, og ikke komme hjem førend sildigt om Aftenen. Det Hønneste Sommerveiv, det yndigste Maanestri begunstigede vort Forehavende, hvortil jeg hjertelig glædede mig. Jeg gav om Aftenen Ordre til Tjeneren, at om Nogen skulde indfinde sig næste Morgen, inden vi vare bortførte, skulde han sige, at vi vare reist paa Landet Kl. 6. Til Kl. 10 var vor Bogn bestilt. Men allerede Kl. 9 bankede det paa Døren, og min Kones Forældre stode ved Siden af os: „For os kan I ikke nægte Jer hjemme, vi maae sige Jer Godmorgen og bringe Brudegave.“ En saa venlig Hilsen maatte naturligvis finde en venlig Modtagelse. Men

da de nu hørte vor Plan for Dagen, udbød min Svigermoder med de Ord: „Det er jo en Vogn til fire Personer. Min Mand og jeg ville begge kjøre med. Vi kunne dog ikke undvære eder paa en Dag som denne.“ Og nu kjørte vi da sammen og tilbragte fjorten hele Timer i hinandens Selskab, hvilke i Sandhed ikke forløb som Dieblkke.

To Aar ere siden den Tid hentrundue, men den Dag var virkelig som et Forbillede paa alle de mislykkede Planer til Fornøielse eller Nydelse, som jeg siden har udfastet; de have alle faaet et lignende Udfald. Fra den tidlige Morgen til den mørke Nat, saa er det — som Klister figer — enten Faderen, eller Moderen, eller Søstrene, eller Brødrøene, eller dem Allesammen, som sidde i vor Stue, eller nøde os til at sidde i deres. Vilde vi gaae paa Comedie sammen, hebber det strax: Vi vilde gaae med. Kjøre vi om Sommeren ud med hinanden, kunde vi vædde ti mod een, at nogen af dem har været hjemme hos os og hørt, at vi ere kjørt ud, og da i en flyvende Fart til Hest og Vogns sætte efter os, og ovenikjøbet gjøre os tusinde Bebreidelser, fordi vi ikke have underrettet dem om en saa vigtig og stor Plan. Kommer jeg hjem fra Forretninger, eller besunder jeg mig ikke vel og onsker Ro, eller føler jeg mig opjat til at udøse mine Tanker for min Kone eller for en eller anden god Ven, som jeg bringer hjem med mig, saa kan jeg være vis paa at finde een eller flere af disse Personer, hvis Forestillinger eller Onsker aldeles ikke stemme med mine, og four følgerlig lægge Tvang paa al fri Samtale. Alt Dette er slemt, men endnu værre er den Umstændighed, at jeg

ofte ikke kan have No i mit eget Studereværelse. Hvad som forvolder Dette, kan jeg ikke engang forklare: Det er snart en, snart en anden Gjenklang af Husets Urolighed: Stei i det tilstøbende Værelse, maadelig Musik, som mine Svigerindes opføre der; Kunst, som gjøres af min Svoger Lieutenantens Hund, o. j. v. Under tiden kommer ogsaa min Kone, banker paa min Dør, og siger med indtagende Venlighed: „Min Ven! Vi kjede os utrolig. Vi længes saameget efter dit Selskab; du er saa interessant; det er saa godt, naar du er borte.“ Naar jeg kommer ind, siger min Svigerfader: „Naa kjære Ven! altid ved Studeringerne! Ja hvad kommer der udaf? Hvad veed Menneskene mere end hvad de vidste for to tusind Aar siden? Det de have lært mere gjør dem ikke lykkeligere. At dyrke Jorden, at være en god Mand og en god Fader, det er Kjernen af al Bissdom.“ Disse jelsomme Ord udtaler min Svigerfader ved denne og lignende Leiligheder aldrig at sige. Overalt er der en Stadighed og Uforanderlighed i al vor Uro og Forandring. Man maa see det for at gjøre sig et Begreb derom. Hver Søndag tilbringe vi hele Dagen hos mine Svigerforældre. Derjom En af os ikke kommer, saa giver denne græsfelige Omstændighed Stof til Samtale for hele Dagen. Ellers naar alting gaaer i den sædvanlige Orden, saa mødes vi Kl. 1½ og gaae tilbords Kl. 2. Min Svigermoder siger da steds til mig: „Kjære Søn! De maa undskyldte, at vi borgerlige Folk genere Dem med at spise saa tidligt. Vi vide nok, at De ikke er vant til at spise inden fire, men saa maa man tænde Lys og vi holde

ikke af at spise vor Middagsmad til Aften." Min Svigerfader er en Mand, der bruger hvad man kalder fixe Bittigheder. Er Veiret taaget og mørkt, siger han: „Man seer, at Lyfene ere dyre beroppe i Himmelen;" er det klart, siger han: „Synes I ikke, vi skalle tænde Lys?" Sætter man Drekjød paa Bordet, siger han: „Bogter Jer Børn, at I ikke faae Venene af denne Biff i Halsen!" o. s. v. Ved enhver Ting veed jeg, hvad han vil sige. Efter Bordet slaaer det aldrig feil, at min Svoger Lientenants Hund maa gjøre Kunst, og mine Svigerinder opføre Musik, der ogsaa altid klinger som det samme Musikstykke, og saaledes veed jeg i Forveien indtil den mindste Omstændighed af hvad der skal foregaae. Sædvanligviis lifter jeg mig bort en Times Tid eller to; men uden at tale om, at inden jeg har forvundet den Kjedsomhed, jeg har udsaaet, er min Frihedstid forløben, saa veed jeg, at naar jeg kommer tilbage, bliver der ikke talt om Andet end om min Undvigelse, og min Skue selv er støbt paa mig derfor. Jeg forsikker, at denne Søndagsglæde er mig saa modbydelig, at jeg allerede begynder at sørge over den om Onsdagen; og Mandagen har hidtil været min kjæreste Dag i Ugen, indtil jeg selv ved et ulykkelig Indfald har forværret mig den. Jeg maa nemlig sige, at jeg har begyndt paa adskillige Ting, for at gjøre mere lange Selskabsstimer lidt taaleligere, som f. Ex. Læsning af Moerskabsbøger, Kortspil og mere Sligt. Det er Alt sammen strandet paa den Sætning: „Skulde vi, som ere saa nøie forbundne og esse hinanden saa høit, ikke kunne mere os ved at tale med hinanden,

uden at behøve at tage vor Tilflugt til de lede Kort eller til Romancer?" Da nu Søndagsforestillingerne begyndte paa det Kongelige Theater, faldt det mig ind, der at søge en ypperlig Afleder for Søndagens Hedsomhed (thi det er den værste Dag i Ugen, da vi paa den ere hele Dagen samlede). Jeg foreslog da, at vi skulde tage en god Loge hver Søndag Aften og paatog mig med Glæde den dermed følgende Beforsning. Dette Forslag blev antaget, det gik fortræffeligt! Aldrig har noget Skuespil forekommet mig mere tillokkende! Det blev fastsat, at vi hver Søndag skulde have vor Loge. Men al! en Slange lurede under denne Rosenbusk. Mandag Morgen, medens min Kone og jeg endnu sad ved Frokosten, kom mine to Svigerinder med et Brev fra Mama, hvori hun skrev, at hvor god Comedien havde været, saa kunde hun dog ikke for dens Skyld gjøre Afkald paa de Timer, hvori hun havde undværet vort kjære Selskab, og at hun derfor med Mand og Børn vilde invitere sig til Gæst hos os til Middag og Aften idag, og herefter hver Mandag. Paa det, tilføiede hun, at de uventede Gæster ikke skulde genere hendes Datter i Sunsholdningen, sendte hun hende en Dyrerhyg, som hun havde faaet til Foræring. Nu fortvivlede jeg recnt. Jeg gik ud i den Hensigt, at gaae en heel Mil og overlade mig under Guds fri Himmel til mit onde Lune. Men neppe var jeg gaaet hundrede Skridt, førend jeg mødte min yngste Svoger, der vendte om og gjorde mig Selskab paa min Vandring, til jeg, under Føregivende af Uopsælighed, vendte om og lukkede mig inde i mit Værelse, hvor jeg tusinde Gange

beflagede den lykkelige Tid, da jeg var ugift og kunde i min eensomme Stand leve med mig selv og de stille Musser, der, naaget de ere ni Søstre, dog have det store Fortrin for de dødelige Skjøne, at de aldrig paa eengang besøge noget Menneske, men altid komme ene til den Lykkelige, som de unde deres Gæst.

Da jeg om Aftenen silbigt, træt og fortrædelig, vilde gaae ind i mit Sovestue, kom min Tjener og betroede mig grædende, at han og hans Kone havde haft den græselige Sorg, at hans Svigerfader og Svoger, indviklede i en ulykkelig Sag, var bleve dømt til tre Aars Fængsel. „Min gode Christen!“ svarte jeg: „tro mig! det er ikke det Værste, der kunde hænde et Menneske. Gjør hvad du kan, for at lindre deres Aar. Hver Søndag skal jeg give dig Noget, paa det du kan gjøre dem en god Dag.“

De Følelser, der indblæste mig disse Ord, vare et Beviis mere for at Kjærlighed er den værste Fristelse, den største Fordærver. Jeg flammede mig selv derved. Næste Morgen, var jeg — for første Gang i fjorten Dage — allene med min Kone. Hun sad ved Vinduet med vor lille smukke Dreng paa Skjødets. Den Ufkyldighed og Fromhed, som udlyste af alle hendes Træk, vakte af min slumrende Kjærlighed. Jeg tænkte paa de Tanter, som Dagen iforveien havde beffæstiget mig, hvorledes jeg havde ønsket at kunne tilintetgjøre vor Forbindelse; og henreven af mine Følelser, ilede jeg hen til hende, og sluttede hende og Barnet i mine Arme med Angers og Kjærligheds Taarer. Det kom til en Forklaring imellem

os, og saa skamfomt som muligt sagde jeg hende, i milbere Udtryk, end jeg i disse Linier har brugt, Det som jeg her har bekendt, og som jeg vel flere Gange har ladet hende forstaae, men aldrig med rene Ord har kunnet faae over mine Læber. Men hun forstod mig kun halvt. „Min Gud!“ sagde hun: „hvad har du at afsætte paa min Familie? Du sønderriver mit Hjerte!“ Tilfældt brast hun i Graad, og sagde! „O min bedste Ven! du maa være syg! Gud bevare dig! Du maa være melancholsk og syg! hvor kunde ellers saadanne gode Menneskers Kjærlighed og Selskab være dig til Byrde?“ Og siden den Tid er alting forblevet som det var.

Kjære Flyvepost! og du, velvillige Læser! hav Overbærelse med denne min Jeremiade. Og I mine gode Slægtninge, som læse Dette! Gjenkjende I mig og eder i denne Skildring, saa optager vel hvad jeg her har sagt. I kunne det; I ere ikke givne til Priis for Verdens Dom, Ingen vil gætte paa os. Der er allfor Mange i samme Stilling, til at jeg hermed skulde have henvendt Nogens Opmærksomhed paa vor stille og kun lidet bekendte Familiekreds. Blive I vrede paa mig? Velan! det vil jeg siude mig i. Et reent Venstskab er tusinde Gange bedre end en tvungen Kjærlighed. Lige I derimod godmodigt og stille dette Vink, og unde mig den Frihed i mit Huus, den Ro som jeg ikke kan undvære, vil jeg ære eder; jeg vil ogsaa paa min Side lempe mig efter eders Dnsler; og den Tid vil komme, at I ville blive mig kjære, og jeg selv opfoge eder. Skulde I derimod, som Gud forbyde, slet ikke kunne eller vilde forstaae mig, da lover jeg ikke for, at jeg længer med

Taalmodighed kan bære mit Kors. Jeg synes jeg var istand til at forlade Kone og Barn og gaae til America. Den nye Verden! dette Navn klinger tillokkende for mig. Det er sølt, at flige Tanker kunne opstaae hos mig, men Livet er kort, og Den som stjæler min Tid, berøver mig i egentlig Forstand Livet.

— 219 —